

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 3138

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 mei 2025

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Algemene Zaken van 27 mei 2025.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

Geannoteerde agenda Raad Algemene Zaken 27 mei 2025

Op 27 mei a.s. vindt de Raad Algemene Zaken plaats in Brussel. Op de agenda staan de verordening van het mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens, de voorbereiding van de Europese Raad van 26–27 juni a.s., de artikel 7-procedure aangaande Hongarije en de landenspecifieke rechtsstaaddialog. Mogelijk vindt voorafgaand aan de Raad een ontbijt plaats met de zogenaamde *Ministers of the Future* en is er een lunch over democratische weerbaarheid. De Minister van Buitenlandse Zaken is verhinderd in verband met een buitenlandse reis; de Permanent Vertegenwoordiger bij de EU zal namens Nederland deelnemen.

Omnibusvoorstel CBAM

De Raad zal een algemene oriëntatie vaststellen over de verordening vereenvoudiging *Carbon Border Adjustment Mechanism* (CBAM) uit Omnibus I, in afwachting van het standpunt van het Europees Parlement. Er is brede steun onder lidstaten voor de verordening. Het kabinet is positief over de voorliggende compromistekst met grote vereenvoudigingen, zonder afbreuk te doen aan de beleidsdoelstellingen van CBAM. De kabinetsinzet inzake is toegelicht in het BNC-fiche van 24 april jl.¹

Vorbereiding Europese Raad

De Raad zal stilstaan bij de geannoteerde conceptagenda van de Europese Raad van 26 en 27 juni a.s. Deze is op het moment van schrijven nog niet gepubliceerd. Voor mogelijke agendaonderwerpen verwijst het kabinet naar de *Leaders Agenda* van de Europese Raad.²

Artikel 7-procedure aangaande Hongarije

De Raad zal Hongarije voor de achtste keer horen, sinds de start van de artikel 7-procedure op 12 september 2018. De artikel 7-procedure tegen Hongarije is gericht op de aanhoudende zorgen over onder meer de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, corruptie en belangenverstrengeling, ruimte voor het maatschappelijk middenveld, gelijke rechten voor minderheden, academische vrijheid en mediavrijheid, privacy en gegevensbescherming. Tijdens de hoorzitting kunnen de lidstaten Hongarije bevragen over de rechtsstaatsproblematiek die aan de procedure ten grondslag ligt.

Er bestaan nog altijd serieuze zorgen over de rechtsstaat in Hongarije. Daarover is uw Kamer onder meer geïnformeerd in de kabinetsappreciatie van 13 september jl. over het horizontale deel van het rechtsstaattrapport 2024³. In Hongarije is de ruimte voor het maatschappelijk middenveld afgelopen jaar verder ingeperkt als gevolg van de zogenaamde soevereiniteitswet. Het kabinet heeft ernstige zorgen over de effecten van de Hongaarse soevereiniteitswet en heeft daarom besloten, samen met een grote groep lidstaten, deel te nemen aan de EU-Hofzaak tegen Hongarije hierover.⁴ Hiernaast zijn ook recente ontwikkelingen, waaronder wetgeving die de rechten van de lhbtq+-gemeenschap verder inperkt, kwalijk en zorgelijk. De gezamenlijke Benelux-interventie zal opnieuw aandacht vragen voor de problematiek rondom deze thema's en Hongarije

¹ Kamerstuk 22 112, nr. 4013.

² <https://www.consilium.europa.eu/media/mfkbfg3m/leaders-agenda-2025.pdf>

³ Kabinetsappreciatie Commissie rechtsstaattrapport 2024 – horizontale (EU-brede) deel I Vergaderstuk I Rijksoverheid.nl

⁴ Verslag RAZ 25 februari 2025, Kamerstuk 21 501-02, nr. 3063.

oproepen tot hervormingen. Ook vraagt het kabinet aandacht voor de rechten van minderheden, specifiek van lhbtq+-personen.

Het kabinet vindt het van groot belang dat het gehele EU-rechtsstaatinstrumentarium wordt ingezet om op te treden tegen de rechtsstatelijke zorgen met betrekking tot Hongarije, waaronder via de artikel 7-procedure. In aanloop naar de Raad heeft het kabinet zich, in uitvoering van de motie Paternotte/Van Campen⁵, ingezet om het krachtenveld verder in kaart te brengen, en gesproken met andere lidstaten over de mogelijkheden om de artikel 7-procedure verder te brengen. Het kabinet heeft naar aanleiding hiervan geconstateerd dat de meerderheden hiervoor momenteel nog niet in zicht zijn. Om sancties op te kunnen leggen in de vorm van schorsing van bepaalde verdragsrechten is een unaniem besluit van de Europese Raad (minus de lidstaat in kwestie) en goedkeuring van het Europees Parlement nodig, dat vaststelt dat er sprake is van een ernstige en voortdurende schending van de Uniewaarden uit artikel 2 Verdrag betreffende de EU. Ook de vereiste viervijfde meerderheid om als Raad te constateren dat er ten aanzien van Hongarije een duidelijk gevaar bestaat voor ernstige schending van de waarden van de EU is nog niet in zicht. Bij wijzigingen in het krachtenveld die mogelijk bovengenoemde stap(pen) in de Artikel 7-procedure tegen Hongarije in beeld zou(den) brengen, informeert het kabinet uw Kamer daarover.

Landenspecifieke rechtsstaatdialoog

Tijdens de Raad wordt opnieuw een landenspecifieke dialoog gevoerd, ditmaal over Slowakije, Finland, Zweden en België. De landenhoofdstukken van het Commissierechtsstaattrapport 2024 vormen de basis voor deze dialoog. Uw Kamer ontving op 13 september 2024 de kabinetsreactie op het horizontale deel van het rechtsstaattrapport 2024, en op 21 oktober 2024 de kabinetsappreciatie van het Nederlandse landenhoofdstuk van het Commissierechtsstaattrapport 2024.⁶

Het kabinet acht de landenspecifieke rechtsstaatsdialoog een waardevol onderdeel van het EU-rechtsstaatinstrumentarium. Naast de mogelijkheid om problemen en uitdagingen in een vroeg stadium te bespreken, vormen de dialogen een uitwisseling van ervaringen en *best practices* ten behoeve van bescherming en versterking van de rechtsstaat in de Unie en haar lidstaten. Het kabinet kan zich in algemene zin vinden in de constatering van Commissie in de geagendeerde landenhoofdstukken. Zoals gebruikelijk zullen in een gezamenlijke Benelux-interventie zowel de positieve stappen van deze lidstaten als zorgen worden benoemd. Hierop zullen de betreffende lidstaten worden bevraagd.

Slowakije

De Commissie beoordeelt de verschillende rechtsstaatontwikkelingen in Slowakije als zorgwekkend. Door hervorming van het strafrecht is de speciaal aanklager voor zware criminaliteit en corruptie afgeschaft en zijn straffen en verjaringstermijnen voor corruptie verlaagd. Hiermee komt de effectieve bestrijding van corruptie op hoog niveau in gevaar. De Commissie uit zorgen over de hervorming van de publieke omroep en de gevolgen daarvan op de journalistieke onafhankelijkheid van de omroep. De Commissie constateert verder dat de veiligheid van journalisten ondanks vooruitgang op beschermingsmechanismen, waar Nederland

⁵ Kamerstuk 21 501-02, nr. 3079.

⁶ Voor de appreciatie zie Kamerstuk 21 501-02, nr. 2953. Het Commissierechtsstaattrapport 2024 is hier te vinden.

een bijdrage aan heeft geleverd, is verslechterd. Nederland deelt deze zorgen van de Commissie en volgt ook nieuwe ontwikkelingen op de voet, in lijn met de motie-Van Campen c.s.⁷ Zo nam het Slowaakse parlement op 14 april jl. een wet aan die NGO's tot verregaande transparantie verplicht en die de ruimte voor het maatschappelijk middenveld mogelijk verkleint. Ten opzichte van het oorspronkelijke wetsvoorstel is de wettekst meermaals in positieve zin aangepast. Ondanks zorgelijke ontwikkelingen draagt intussen de rechterlijke macht, waaronder het Constitutioneel Hof, bij aan de bescherming van de rechtsstaat.

Finland

De Commissie constateert dat het vertrouwen in de onafhankelijkheid van het Finse justitiële systeem hoog is, en dat het efficiënt en transparant opereert. Gelet op de aanbevelingen uit het rechtsstaatrapport van 2023, constateert de Commissie dat er onder andere voortgang is geboekt bij de beperking van de zogenaamde «draaideur-toewijzingen» van voormalig bewindspersonen. Ook is er in 2024 een meerjarig anti-corruptieplan in werking getreden.

Ondanks investeringen in onder andere een agentschap voor betere juridische bijstand, doet de Commissie de aanbeveling om de onafhankelijkheid van het justitiële systeem te vergroten en om de rol van leken-rechters te versterken. Daarnaast raadt de Commissie Finland aan om wetgeving aan te nemen om omkoping (met name uit het buitenland) te voorkomen.

Zweden

Het vertrouwen in de onafhankelijkheid van het justitiële systeem in Zweden blijft hoog en de Commissie constateert dat het efficiënt opereert. De Zweedse regering werkt nog aan de opvolging van de aanbevelingen uit 2023, bijvoorbeeld rond de oprichting van een onafhankelijker agentschap voor rechtbankadministratie en de instelling van een tuchtcollege. Er is duidelijke voortgang geboekt, aldus de Commissie, in het beperken van draaideurpolitiek binnen hogere overheidsfuncties. Dit draagt bij aan transparantie. Ook zijn stappen gezet in de aanpak van (met name buitenlandse) omkoping en in juridische hervormingen ter ondersteuning van maatschappelijke organisaties. De Commissie verwelkomt deze inspanningen, maar benadrukt dat verdere vooruitgang nodig is.

België

De Commissie constateert op verschillende vlakken voortgang, en moedigt België aan de ingezette hervormingen door te zetten. Dit betreft onder meer de digitalisering binnen de justitiële sector, bevordering van de onafhankelijkheid van de rechtspraak, en invoering van de richtlijn ter versterking van vertrouwelijkheid tussen de advocaat en de cliënt. De Commissie stelt dat vooruitgang is geboekt in het justitiële systeem, maar wijst ook op structurele tekorten aan middelen, en beveelt België aan dit te adresseren. Andere aanbevelingen betreffen de aanpak van lacunes in het integriteitskader en voltooiing van de hervorming van wetgeving inzake lobbyactiviteiten. De Commissie laat zich positief uit over onafhankelijkheid van de media. De Commissie verwelkomt in dat verband ook de nieuwe bestuurlijke wetgeving als maatregel bij de aanpak van corruptie gelinkt aan georganiseerde (drugs)criminaliteit.

⁷ Kamerstuk 21 501-20, nr. 2076.

Ontbijt *Ministers for the Future*

Voorafgaand aan de Raad zal mogelijk een ontbijt plaatsvinden over *Strategic Foresight* in het kader van de *Ministers for the Future* en het EU-brede *Foresight Network*. De jaarlijkse *Foresight* studie van de Commissie wordt deze zomer verwacht. Het rapport zal gaan over weerbaarheid en bouwt in het licht van recente ontwikkelingen voort op een eerdere studie hierover.⁸ Het kabinet ondersteunt de Commissie-inzet en ziet uit naar het rapport.

Lunch over democratische weerbaarheid

De Raad spreekt mogelijk tijdens de lunch over het versterken van democratische weerbaarheid in de EU, en de Raadsconclusies die zij hierover voorbereidt. Het kabinet is positief over de voorliggende Raadsconclusies waarin veel van de Nederlandse suggesties zijn overgenomen. Het kabinet heeft onder andere ingezet op sterkere taal op het gebied van fundamentele rechten en rechtsstaat, proactieve handhaving van bestaande wet- en regelgeving en het belang van het maatschappelijk middenveld.

Overige zaken

Tijdens de behandeling van de begroting van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in de Eerste Kamer op 22 april jl. heeft de heer Hartog van Volt het kabinet gevraagd om de inkomsten vanuit de EU voor gemeenten, provincies en universiteiten inzichtelijk te maken. Deze data worden door de Commissie bijgehouden en gepubliceerd op haar webpagina. Op de pagina over financiële transparantie kunnen alle eindbegunstigden per land worden gevonden, inclusief medeoverheden en universiteiten.⁹ De Commissie publiceert hiernaast ook cijfers over de middelen die de lidstaten ontvangen uit de verschillende begrotingscategorieën.¹⁰

⁸ Zie https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-foresight_en

⁹ *Financial Transparency System data from 2014 to 2023*. (2025). [Dataset]. European Commission. <https://ec.europa.eu/budget/financial-transparency-system/analysis.html>

¹⁰ *EU spending and revenue 2021–2027*. (2025). [Dataset]. European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending-and-revenue_en